

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/L. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjenišvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Srbska javnost spoznava škodljivost klerikalnega nasilja.

»Narodna Prosveta« prinaša uvodnik pod naslovom »Klerikalna stranaka in naš notranji problem« v katerem piše sledeče:

»Novi režim bi imel svojo upravičenost samo v tem slučaju, ako je došel radi vzpostavljanja državnih, a ne strankarskih interesov. Ti državni interesi se imajo združevati v vladi zakona, in se uveljavljati s pobijanjem ugotovljenih napak našega javnega življenja in z ustvarjanjem zaupanja.

Toda tega zaupanja ne more biti, ako grupe, ki tvorijo sedanji režim, izkoristijo ustvarjeni položaj, ne za podkrepitve države, temveč za okrepitev svoje stranke s preganjanjem političnih nasprotnikov in zavzemanjem vseh pozicij, s katerimi se lažje deluje za uveljavljenje — ne državnega — temveč svojega separatnega programa, ki negira skupne interese.

Primere za to daje klerikalna stranaka v Sloveniji, ki je svoj položaj v vladi izkoristila za akcijo proti vsem naprednim elementom, ki pošteno in vdano služijo državnemu in nacionalnemu idealu.

To delo ne znači evolucioniranja k državnemu cilju, temveč prozorno utrjevanje separatizma, maskiranega s sporazumom in le navideznim ublaževanjem plemenske mržnje.

Tako delo izpodbija dobre namere onih, ki iskreno teže za dobrimi cilji in delujejo na sporazumu; meče nas v nov ekstrem in ustvarja novo stanje z odijem nasilja in pristranosti ter kaže, da ima zajednica bloka tudi take skupine v svoji sredi, ki delujejo neiskreno in žele, da se eno nasilje zamenja z drugim. Nasproti temu zahtevajo višji državni interesi iskrenega in ublažujočega delovanja, ki bi odbijalo predsodke in uničevalo nezaupanje, ki nas je razdvajalo.

Mi, učitelji se ne moremo strinjati s postopanjem, da postaja napredno učiteljstvo v Sloveniji, in posebno duhovni voditelji njegovi, žrtve svojega poštenega in vdanega dela za državo in jugoslovensko misel in ne moremo pristati na solucijo, da se utrjevanje države vrši s preganjanjem onih, ki za njo delujejo.

Na drugem mestu prinašamo proteste učiteljsva proti najnovejšim nasiljem klerikalne stranke v Sloveniji, ki nosi obeležje tesnogrudega partizanstva in težnjo, da se posebno v prosveti uniči vse, kar ne služi intencijam klerikalne stranke.

S tem se odkriva zakulisno delo klerikalne stranke in njene notranje namere, na katere je potreba obrniti pažnjo našega javnega mnenja in v občem interesu onemogočiti nadaljno tako delovanje.

vidi, da jim gre za tako pozivanje državljanov.

Ne da se trditi, da bi vsebina zgoraj navedenega članka imela za predmet katero izmed ravno naštetih kazenskih dejanj.

Res je sicer, da ima članek naslov »Nasilja in persekucije novega prosvetnega režima« ter da pričinja s stavkom: »Vlada zakona, reda in pravice je pričela v prosvetnem resoru s svojimi persekucijskimi orgijami«, iz česar bi se dalo na prvi pogled sklepati, da napada članek celotno vlado, da jo izroča javnemu zaničevanju ter na ta način poskuša obrniti pozornost javnosti na celotno vlado ter povzročiti v javnosti mržnjo tudi zoper državo, ki ji načeljuje taka vlada.

Toda v svojih nadaljnjih izvajanjih se bavi članek s posameznimi slučajji, glede katerih očita edino prosvetnemu ministru in njegovim organom, specijelno v Sloveniji nepravilnost postopanja v teh posameznih slučajih. Da je to kritizirano

postopanje nepravilno, ne trdi članek v splošnem, temveč navaja zglede in z njimi resničnosti svoje trditve utemeljuje.

Ne more se torej reči, da bi članek pozival državljanke k uporabi zoper ustavo ali državne zakone ali k mržnji do države kot celote, ter se iz članka ne vidi, da bi mu šlo za tako pozivanje državljanov.

Nasprotno, članek se zelo obrača na srbsko javnost, kateri pripada večji del članov vlade ter jo pozivlja, da se za zadevo zanima in napravi remeduro.

Iz tega pa sledi, da članek ne poziva proti državi, temveč se ravno obrača do večine faktorjev, ki vodijo državo, da poskušajo doseči izpremenitev kritiziranih nepravilnosti enega člana državnega vodstva.

Iz teh razlogov prepoved ni utemeljena in se je morala razveljaviti.

Deželno kot tiskovno sodišče v Ljubljani, dne 19. septembra 1924.

Brzjojavni protesti jugoslov. učiteljstva proti odstranitvi E. Gangla in zoper persekucije na prosvetnem polju.

Na predsednika vlade g. Ljubo Davidoviča in Glavni Odbor UJU so došle povodom odstavitve višjega šolskega nadzornika g. E. Gangla protestne brzjojavke poverjeništev UJU in vseh okrajnih učiteljskih društev iz Slovenije.

Hrvatsko učiteljstvo je protestiralo potom svojega Pov. UJU v imenu 1960 članov s sledečo brzjojavko:

Izvršilnemu odboru UJU — Beograd!

Visoko ceneči obsežno in odlično delo Engelberta Gangla v področju pisateljevanja, narodnega šolstva, učiteljske organizacije in Sokolstva se pridružujemo jednodušno protestom v imenu učiteljstva iz Hrvatske in Slavonije ter apeliramo na Izvršilni Odbor povodom nakane, da se ta odlični kulturni delavec odstavi s svojega mesta, na katerem je mnogo storil in uspešno deloval v prid naroda in države, da to prepreči.

Poverjenišvo Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva.

V Zagrebu, dne 17. sept. 1924.

Tajnik: A. Tunkl. Preds.: Jos. Skavič. Dalmatinsko učiteljstvo je v imenu 763 članov protestiralo sledeče:

Glavnemu Odboru UJU — Beograd!

Danes smo predsedniku vlade gosp. Davidoviču poslali sledečo brzjojavko:

Temeljni kamen »Učiteljske-mu konvikta« so pa položili »Moravški hospitantje«, in sicer gg.: Janko Toman, nadučitelj v Moravčah, Matija Janežič, učitelj v Pečah; Fran Rožina, nadučitelj na Vačah; Božidar Čampa, učitelj na Vačah; Fran Razpotnik, učitelj pri Sv. Trojici in Valentin Bernik, pomožni učitelj in ekspozit na Vrhpolju.

Ti gospodje tovariši so poslali prve dni meseca rožnika 1893. l. »prvih deset kron za Učiteljski dom«, katere so se naložile dne 12. rožnika 1893. l. v mestni hranilnici ljubljanski na vložno knjižico mestne hranilnice števil. 8791 pod imenom »Učiteljski dom«. To knjižico je izročil A. Žumer učitelju J. Dimniku z namenom, da zbira došli denar in darovalce objavlja v »Učit. Tovarišu«. Prvi izkaz glej »Učit. Tov.« 1893. l., števil. 13, stran 159. v »Vestniku«.

Drugo večjo vsoto, in sicer 106 K je poslalo: »Društvo učiteljev in šolskih prijateljev logaškega okraja«. (Glej »Učit. Tov.« 1893. l., števil. 14, str. 170. v »Vestniku« pod naslovom: »Učiteljski dom«.) Drugi izkaz.

Za temi so se oglašali polagoma novi darovalci, kojih imena in darovi so objavljeni v »Vestniku« posameznih šte-

Učiteljsko Udruženje Dalmacije odločno vstaja proti eventualnemu odstranjenju nadzornika Gangla v Ljubljani s službenega mesta, ter ga hoče na korist naroda in države ščititi in Vas g. predsednik prosimo, da v interesu šolstva, narodne in državne misli ne dovolite, da se to zgodi. Prosimo istotako, da se zavedno in delavno učiteljstvo ne preganja iz partizanskih ozirov. — Predsednik: Radovanović.

Obveščajoč Vas o tem prosimo, da zastavite delovanje v tem pravcu — učiteljstvo je z vami!

Tajnik: A. Kačić. Poverj. Bartul Dživoje.

Poverjenišvo UJU — Ljubljana je v imenu 2500 članov protestiralo sledeče: Gospodu Milutinu Stankoviču, predsedniku UJU — Beograd!

Med slovenskim učiteljstvom vlada vihar ogorčenja zaradi namere razrešenja višjega šolskega nadzornika Gangla in ostalih srezkih nadzornikov. Spominjamo Vas ob tej priliki na obljubo gospoda ministrskega predsednika Davidoviča. Nujno zahtevamo v interesu celokupnosti naše organizacije, da to namero preprečite. — Pov. UJU — Ljubljana, Jelenc.

Gospodu ministrskemu predsedniku Lj. Davidoviču — Beograd.

V imenu 2500 članov Udruga Udruženja dvigamo svoj glas proti nameri

vilk »Učit. Tovariša« in v začasni blagajniški knjigi, ki jo hrani t. č. blagajnik.

Da bi bil pa namen »Učiteljskega konvikta« bolj razločno označen, je spisal učitelj J. Dimnik v ta namen poseben članek pod naslovom: »Učiteljski dom« ter ga objavi v »Učiteljskem Tovarišu« 1893. l., št. 16. V tem članku izjavlja dopisnik med drugim tudi to-le:

»Učiteljski dom« postavi v prvi vrsti: »Zavetišče učiteljskih sirot, ter učiteljskih otrok sploh.« — To je torej: »Učiteljski konvikta«.

V tem smislu je pojasnjeval J. Dimnik namen »Učiteljskega doma« oziroma »Učiteljskega konvikta« tudi pri peti skupščini »Zaveze slovenskih učiteljskih društev« v Mariboru dne 16. in 17. vel. srpana 1893. l. (Glej »Učit. Tovariš« 1893. l., št. 17., stran 205. v »Društvenem vestniku« pod zaglavjem: »Zaveze slovenskih učiteljskih društev«!) Pri tej priliki omenja J. Dimnik, da bode treba za pobiranje denarja ustanoviti posebno društvo.

Darovi za »konvikta« so vedno bolj pogosto dohajali in »Učit. Tovariš« ima s 15. številko 1893. l. pričeni v vsakej številki na zadnji strani poseben oddelek s pozivom: »Spominjajte se Uči-

Dokument klerikalne blamaže o nasiljih proti našemu tisku.

V imenu Njegovega Veličanstva Kralja!

Pr. VII. 106/24-3.

Deželno kot tiskovno sodišče v Ljubljani je na predlog državnega pravdnishva, naj se razsodi, da utemeljuje vsebina tiskovine »Učiteljski Tovariš« št. 37 v Ljubljani z dne 18. septembra 1924 v članku »Nasilja in persekucije novega prosvetnega režima« v celem obsegu hudodelstvo po § 65. a. k. z. in da naj sodišče po čl. 13./138. ustave potrjuje po varstvenem oblastvu izvršeno prepoved razširjanja in prodajanja navedene tiskovine ter odreja, da se uničijo vsi izvodi te tiskovine

razsodilo:

Prepoved policijske direkcije v Ljubljani z dne 19. septembra 1924 št. 15/58. Preds., da se ne sme razširjati in prodajati časopis št. 37. v Ljubljani izhajajočega časopisa »Učiteljski Tovariš« z dne 18. septembra 1924, radi zgoraj na-

LISTEK.

Zgodovinska črtica o ustanovitvi Učiteljskega Konvikta.

(Iz blagajniške knjige † Jakoba Dimnika.)

Ustanovitev.

Bilo je meseca grudna leta 1891.

Dimnik Jakob, učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani in Žumer Andrej, nadučitelj na I. mestni šoli v Ljubljani, c. kr. okrajni šolski nadzornik in t. č. urednik »Učiteljskemu Tovarišu« ter predsednik »Slovenskega učiteljskega društva« sta se slučajno sešla na Sv. Petra cesti. Prvi je bil namenjen domov, drugi pa v šolsko pisarno. Med drugim sta se pogovarjala tudi o glasilu »Slovenskega učiteljskega društva«: »Učiteljskem Tovarišu« in o učiteljskem stanu sploh — posebno o njega slabih gnotnih razmerah. Pri tej priliki sproži Dimnik Jakob misel, da bi bilo učiteljstvu v veliko korist, ko bi začeli zbirati darove za »Učiteljski dom«, kojemu stalni dohodek naj bi bil vsakoletni čisti prebitek »Učiteljskega Tovariša«. To bi

spodbujalo učiteljstvo k bolj rednemu plačevanju naročnine. Nadučitelj Andrej Žumer se takoj sprizajni s to mislijo ter obljubi, da bode kot urednik to tudi omenil v »Učiteljskem Tovarišu«.

Pri kavarni »Avstrija« sta se razšla z nado, da je to s to mislijo storjen v blagor slovenskega učiteljstva velik korak naprej.

To je bil torej prvi korak »Učiteljskega konvikta« in ostalo je pri tem do dne 1. svečana 1892. l. Tega dne pa je objavil urednik Andrej Žumer jedro zgoraj bolj na kratko opisanega pogovora v »Listnici uredništva« v »Učiteljskem Tovarišu«. (Glej »Učit. Tov.« 1892. l., št. 3., stran 48.)

Misel o ustanovitvi »Učiteljskega konvikta« je dobila vedno več prijateljev med slovenskim učiteljstvom, čeprav so nekateri plašljivo gledali od strani to gibanje, češ, kje bomo pa dobili za to potrebne novce. (Glej »Slovenski Narod« z dne 24. prosinca 1894. l., dopis iz učiteljskih krogov!)

Za dobivanje denarja je sestavil Iv. Šega, učitelj v Dol. Logatcu s podpisom: Ivan Domižljija v »Učit. Tovarišu« prav umesten dopis, (Glej »Učit. Tov.« z dne 1. rožnika 1893. l., stran 131. »Listek« pod naslovom: »Učiteljski dom«.)

ministrstva prosvete razrešenja višjega šolskega nadzornika Engelberta Gangla v Ljubljani, kakor poroča »Narodna Prosveta«, Slovensko učiteljstvo bi smatralo ta čin za hud udarec proti odličnemu nosilcu ideje narodnega in državnega edinstva med slovenskim narodom in učiteljstvom. Prosimo Vas, gospod ministrski predsednik, da s svojim vplivom to nameramo preprečite.

Učiteljsko združenje Ljubljana.

Jelenc.

G. Milutin Stanković, Beograd (Učiteljski dom).

Radi razrešenja Gangla in srezkih nadzornikov in učinjenih persekucij vlada med našim združenim učiteljstvom nepopisno ogorčenje. Storite vse korake v zaščito združenega učiteljstva. Napredno naše učiteljstvo je danes brezpravno. Ako ide prosvetna politika v tej smeri dalje, ne moremo jamčiti za enotnost in skupnost našega združenja.

Poverjenišvo UJU — Ljubljana.

Jelenc.

Nasilja pod vlado zakona in pravice.

»Tabor«, štev. 220., 26. sept. 1924:

»Ne bomo veliko rekrimirali. Samo goja dejstva naj govore za one, ki jih še ni strast popolnoma zaslepila:

Za mesto učiteljice v Konjicah so prosile poleg drugih ena učiteljica z 19, druga z 7, tretja z 6 službenimi leti, vse dobro kvalificirane, dr. Korošec je dal mesto Slomškarici Angeli Rott, ki ima 4 leta in 4 mesece službe.

Za mesto učiteljice na dekliški osn. šoli v Celju sta prosili poleg Slomškarice iz Kranjske Mar. J., ki ima 18 službenih let, tudi dve učiteljici, ki ste že cela leta tam poučevali in ima ena tudi 18 let službe, druga pa 15 let in je njen mož v Celju definitiven učitelj. Dr. Korošec je dal mesto Slomškarici.

Za mesto učiteljice v Šmarju pri Jelšah se je potegovala učiteljica s 14 leti 8 meseci službe. Mesto je dobila Slomškarica z 10 leti 9 meseci službe.

Za mesto upravitelja v Hočah sta se potegovala poleg drugih: a) učitelj s prvovrstno kvalifikacijo in 25 let službe,

proti klerikalni nakani so protestirala tudi naša okrajna učiteljska društva in sokolska društva v državi.

Da je uspela ena najostrejših nakan klerikalni stranki, je pripisovati političnemu položaju in skrajnemu pritisku, ki ga danes izrabljajo. A srbska javnost je pričela tudi že spoznavati njih dvojno in neiskreno vlogo, ki jo igrajo pod zaščito in firmo zakona in reda.

Slovensko napredno učiteljstvo je bilo primorano poseči po politični obrambi in nekoliko stopiti v stran s svojega strogo strokovnega in stanovskega stališča, če se je hotelo dostojno braniti proti nasiljem, ker bi sicer bil njega glas le glas vpjočega v puščavi, klerikalna hidra pa bi dalje uganjala svoje orgije.

Tako pa je našel glas učiteljstva močen odmev po državi in prišlo je že do tega, da so se pričele odpirati oči tudi srbski javnosti, ki je do nedavnega še zagovarjala nov prosvetni režim. O zadnjih klerikalnih nasiljih in persekucijah na prosvetnem polju so danes pisali domala vsi večji srbski in hrvatski listi.

b) učitelj s prvovrstno kvalifikacijo in 34 leti službe. Mesto je dobil Slomškar Firm z 21 leti službe, ki je zdaj kot slomškarški organizator povrh še imenovan za okrajnega šolskega nadzornika v ptujsko-orimoškem okraju.

V Hočah je bilo razpisano tudi mesto učitelja. Proti vsem zakonskim določbam, zlasti proti § 106. točka b) izvršilnih predpisov k stalnemu šolskemu in učnemu redu je dr. Korošec potegnil za nos vse moške prosilce in imenoval učiteljico. Firmovo ženo, na to mesto. — Izrecno je predpisano, da smeta biti na štirirazrednih šolah največ dve učiteljici. Dve sta bili že dozdaj tam definitivni. Firmova je tretja.

Za upraviteljsko mesto v Sv. Križu pri Rogiški Slatini so se potegovali učitelji z dobro kvalifikacijo in z 28., 18 ter 15½ službenimi leti. Mesto je dobil Slomškar Slavko Černigoj s 15 službenimi leti.

Tako v letu 1924. po Kristušu v Jugoslaviji pod vlado »zakona in pravice«.

poravnava zapadle članarine. Posebna vabila se ne bodo pošiljala. Na polnoštevilno snidenje vabi predsednik.

= KRŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO bo zborovalo v soboto, dne 11. oktobra t. l. v Kostanjevici. Začetek ob 10. uri s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsedstva. 2. Poročilo o skupščinah (poročata tov. Jurček in Brezovar). 3. Slučajnosti. — Za skupen obed se naj vsakdo pravočasno javi šolskemu vodstvu v Kostanjevici. Udeležba obvezna za vse članstvo. Odbor.

= KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v sredo, dne 8. oktobra 1924 ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopju v Kamniku. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu poročilo o pokrajinski skupščini UJU v Krškem in o državni skupščini UJU v Dubrovniku. Na zborovanju se razdele vsem članom članske izkaznice. Udeležba strogo obvezna!

= TRZIŠKI (MOKRONOŠKI) KROZEK zboruje v soboto, 11. oktobra t. l. v

slučaju dežja pa v ponedeljek 13. oktobra t. l. ob 10. uri v šentpeterski šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsedstva. 2. Praktično predavanje o vzgoji dreves na šolskem vrtu. 3. Kako postanem umen čebelar ali »čebelarstvo pri šoli«. Oboji predavanje je prevzel tov. ravnatelj Lunaček iz Št. Ruperta, ki bosta z bog njegovih bogatihkušenj in spretnosti gotovo zanimali ne le tovariše, temveč tudi gg. tovarišice. 4. Slučajnosti. — Radi obeda se je zglasiti vsaj 3 dni prej pri šolskem vodstvu v Št. Rupertu. Pridite vsi, da se spoznamo in vidimo koliko nas je še ostalo od lani ali prišlo na novo v naš kraj! — V. Bercé, t. č. predsednik.

= NOVOMEŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v soboto, 4. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne v osnovni šoli v Novem mestu po tem dnevnem redu: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo o pokrajinski in državni skupščini UJU. 3. Šolski vrt kot učilo, poroča tov. Kossec. 4. Slučajnosti. Na zborovanju se bo pobirala tudi članarina za Slov. Šol. Matico. Zborovanje na Dvoru se odloži na pomlad. Pričakujem polnoštevilne udeležbe. — Predsednik.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LOGAŠKI ŠOLSKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 11. oktobra 1924 ob 10. uri na Rakeku s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednika in ugotovitev zborujočega članstva. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Poročilo o pokrajinski skupščini v Krškem; poročevalec Karol Štravs. 4. Predlogi, nasveti in slučajnosti. 5. Volitev novega odbora. Tovarišica blagajničarka prosi tem potom vse cenj. tovariše(ice), da v najkrajšem času poravnajo zaostalo članarino. Pred zborovanjem ob 9. uri je odborova seja. Odbor pozivlja članstvo na polnoštevilno udeležbo, kajti v sedanjih resnih časih je nadvse potrebna naša solidarnost in stanovska disciplina. — Predsednik.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MESTO PTUJ IN PTUJSKI ŠOLSKI OKRAJ zboruje v četrtek, dne 9. oktobra t. l. ob 10. uri v risalnici »Mladike«. Dnevni red: 1. Zadnji zapisnik. 2. Poročilo predsednika in dopisi. 3. Poročilo o pokrajinski in glavni skupščini. 4. Razprava o internih društvenih zadevah. 5. Predlogi. 6. Slučajnosti. Pridite vsi in točno!

= BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje 11. oktobra 1924 v slučaju lepega vremena ob 9. uri na Dobljčah, v slučaju slabega vremena pa isti dan ob 13. uri v Črnomlju. Dnevni red: 1. Odobrenje zadnjega zapisnika. 2. Poročilo predsedstva. 3. Poročilo delegatov o pokrajinski in državni skupščini UJU. 4. Potovanje po Srbiji — poroča tovariš S. Mrovlje. 5. Učiteljska Samopomoč — poroča tovariš K. Barle. 6. Slučajnosti. Odhod iz Črnomlja na Dobljče ob 7. uri. Tovarišica Francka Završanova bo preskrbela onim, ki se bodo pravočasno javili, obed. Povratek iz Dobljč v Črnomelj ob 13. uri. Tu se vrši ob 14. uri ustanovni občni zbor »Podružnice Slov. planin. društva za Belokrajino« s sledečim vzporedom: 1. Pomen podružnice za Belokrajino — poroča tovariš Ivan Zagažen. 2. Čitanje pravil. 3. Volitev odbora. 4. Slučajnosti. — Odbor.

Ko poročevalec nariše prav ob kratkem zgodovino »konvikta«, preide takoj k blagajniškemu poročilu ter pove, da je do dne 28. grudnia 1894. l. nabral za »konvikta« prostovoljnih doneskov 452 K 26 h (štiristo petdeset in dve kroni, dvajset in šest vinarjev). (Glej začasno blagajniško knjigo in »Učit. Tovariš« 1. 1895., št. 3., str. 55. in 56. v dopisu iz Ljubljane!)

V odbor za prvo upravno leto »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani« so bili izvoljeni ti-le gg.: Žumer Andrej, predsednik; Raktelj Fran. I. podpredsednik; Kecalj Al. II. podpredsednik; Režek Juraj, tajnik; Dimnik Jakob, blagajnik; Cepuder Josip, odbornik; Furjan Jakob, odbornik; Janežič Janko, odbornik; Likar Janko, odbornik.

Voljeni odbor je pričel poslovati takoj po občnem zboru, oziroma s 1. prosincem 1895. l. z gorečo željo, da bi ljubi Bog blagoslavljal to podjetje, ravnanje se po besedah našega Slomška, ki pravi:

»Brez božje pomoči je vse naše prizadevanje brezuspešno.«

Poročila:

+ KONJIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO. Dne 14. junija je prihitelo učiteljstvo vsega okraja v prijazne Vitanje, kjer se je zbralo 39 tovarišev in tovarišic.

Tov. predsednik je pozdravil najpriščne vse došlece, se spomnil kraja današnjega zborovanja, namreč Vitanja, ki so preživele svojo nemškutarsko zgodovino in ki so in ostanejo »slovenske Vitanje«.

Tov. Golež nam je nato poročal o nastanku in razvoju trga, o nastanku in razvoju župnije in obeh šol, slovenske in nemške, ki sta se po razsulu stare Avstrije združile v slovensko petrazrednico. Sedaj deluje na šoli narodno-napredno učiteljstvo, ki poučuje jugoslovansko mladino v jugoslovanskem duhu. Zanimivemu predavanju so prisotni sledili z največjo pažnjo, tov. predavatelju pa se je za vse predavanje zahvalil v imenu vseh navzočih tov. predsednik.

Po izvolitvi delegatov za pokrajinsko in glavno skupščino se je zaključilo uspešno zborovanje.

Popoldne je posetila deputacija si-volasega tov. nadičitelja v pok. Koserja na njegovem domu, prinašajoč mu prisrčne pozdrave celokupnega učiteljstva, Tov. Golež pa je razkazoval vitanjske zanimivosti: razvaline starih gradov, elektrarno in fužine. Le težko smo zapustili prijazen kraj ter se razšli oziroma vrtili v smeri proti Konjicam, kličeč si »Na svidenje v novem šolskem letu«.

+ ŠMARSKO - ROGAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je imelo dne 14. junija t. l. svečano zborovanje v Rogiški Slatini. Od 67 članov jih je bilo navzočih 46. Predsednik Šumer pozdravi posebno prisrčno navzočega gosta: Jakob Dimnika, šolskega ravnatelja iz Ljubljane, iskrenega tovariša in neumornega delavca na kulturnem polju, ki lahko s ponosom gleda na svoje 45-letno delovanje in z mirno vestjo misli na oddih; tov. K. iz Benečije, ki nam je živ memento za delo v prid naciji, da čim prej dospe srečni dan osvobojenja tudi za one, ki bi radi bili pri nas srečni, a ne morejo in ne smejo.

Nato izroči bivšemu dolgoletnemu predsedniku našega društva tov. Tomislavu Kurbusu častno diplomu, katero mu poklanja društvo v znak hvaležnosti in priznanja.

Predsednik poroča o novem postopanju pri kompetencah, opozarja na važnost Tvornice učil za vse šolstvo in sporoči nekatere manj važne zadeve. Zapisnik zadnjega zborovanja se odobri.

O »Etiki« je podaval tov. Zidar. Na podlagi razmotrivanj o današnji človeški družbi in njenem moralnem miljeju zaključuje, da bo treba tembolj stremeti za nekim višjim idealom, posebej etiko, h Kristu, ljubeznivemu, učečemu in odpuščajočemu.

O temi »Slovnica v službi pravopisa« je podaval tov. Volavšek. Iz obširne in zelo skrbno sestavljenega referata bi bilo posneti sledeče misli:

Slovnica naj obravnava samo snov, ki ima za življenje praktičen pomen.

Stojimo na načelu strogega logično-genetičnega razvijanja. Dosedanje izkušnje izključujejo sistematično pot, dovoljujejo pa v posamnih slučajih mehan-

In če boče Bog naše podjetje blagoslavljal, smemo zagotovljeni biti, da se boče svet, ki gleda ubogega učitelja tako rad preko ram, prepričal o nas, da smo se zavedali svojega poklica.

Bog z nami! Z Bogom začnimo in z Bogom končajmo!

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani.

J. Dimnik, t. č. blagajnik.

† Tovarišu L. Dolinšku v spomin.

V nedeljo, dne 21. septembra t. l. se je po Krškem pomikal ob milo donečih zvokih sokolske fanfare dolg, nepregleden sprevod. Belo, s cvetjem obloženo krsto so nosili Sokoli, na čelu sprevoda pa je stopala šolska mladina iz Leskovca in Krškega, saj je bil Lojze Dolinšek njen učitelj in vzgojitelj.

Ob preranem grobu pokojnika sta se poslovila tovariš Leopold Levstik kot predsednik učiteljskega društva in dr. Kandare kot starosta Sokola.

Dolinškovo delovanje je bilo kratko, a plodonosno. Eno leto je služboval v Cerkljah, zadnji dve leti v Leskovcu.

teljskega doma pri raznih prilikah in zborovanjih.

Štajerskim tovarišem pa ta namera ni bila po volji, češ, to je stvar »Zaveze slovenskih učiteljskih društev«, ne pa »Slov. učiteljskega društva« v Ljubljani. Slovensko učiteljsko društvo pa, ki je prvo to misel sprožilo, ni hotelo odstopiti od početega dela in vsled tega je nastalo nekako nasprotje ali bolj ljubosumnost med Slovenskim učiteljskim društvom in med nekaterimi člani »Zaveze«. Prišlo je že tako daleč, da se je zaneslo to nasprotje v slovenske politične liste, v kojih se je napadalo »Slov. učit. društvo«, »Učiteljski Tovariš« in »Konvikta«. (Glej »Slovenski Narod« z dne 24. prosinca 1894. l.) Na te napade je odgovoril »Učit. Tovariš« v člankih: »Bodi jasno!« (Glej »Učit. Tov.« 1894. l., št. 4., stran 49.; dalje glej tudi o tem v istem listu stran 60. v »Listku« in stran 61. v dopisu iz Ljubljane!) Slovensko učiteljsko društvo je zmagalo in nasprotniki so utihnil. Misel o »konviktu« se je na bolj in bolj oživljala in tudi »Učiteljski Tovariš« ima od 4. številke leta 1894. naprej v vsaki številki na zadnji strani stalno rubriko s pozivom: »Spominjajte se »Učiteljskega

konvikta« pri raznih prilikah in zborovanjih!

»Slovensko učiteljsko društvo je vedno nadaljevalo pričetno delo in njega odbornik ter t. č. urednik društvenemu glasilu »Učiteljskemu Tovarišu«. Jakob Dimnik je sestavil na podstavi sklepa občnega zbora »Slovenskega učiteljskega društva« z dne 28. grudnia 1893. leta (Glej »Učiteljski Tovariš« 1894. l., št. 2., stran 29. v »Društvenem vestniku« iz Ljubljane): »Načrt pravil društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani«, koja so objavljena v »Učit. Tov.« 1894. l., v 7. številki, stran 108. Načrt teh pravil se je predložil vladi v potrjenje.

Pravila društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani je c. kr. deželna vlada za Kranjsko z dne 17. vel. srpana 1894. l., št. 10.261 potrdila. (Glej »Učit. Tov.« 1894. l., št. 23., str. 353.!) S tem je bil »konvikta« zagotovljen — na papirju. Treba je bilo čakati prvega občnega zbora. Ta se je vršil dne 28. grudnia 1894. l. v Ljubljani v mestni dvorani z nastopnim vzporedom: 1. Poročilo osnovnega odbora. (Poročevalec g. Jakob Dimnik). 2. Volitev odbora. 3. Nasveti.